

CLAES ERIC GRILL (1851-1919)

Claes E Grill föddes i Sala den 18 februari 1851 och var son till Med Dr, sedermera provinsialläkaren i Hedemora, C Grill och hans maka Erika Ödman. Efter studentexamen i Falun läste Claes matematik och fysik i Uppsala i ett år och genomgick därefter Karlbergs krigsskola och utnämndes sedan till underlöjtnant i fortifikationen. Claes fullföljde en fransk officersexamen och tjänstgjorde under ett år vid första franska ingenjöreregementet i Versailles. Där deltog han i byggandet av pansarfortet Haut Buc samt följde de första stora höstmanövrerna i Normandie efter fransk-tyska kriget 1870-71. För insatserna i Frankrike utnämndes Claes till Riddare av franska Hederslegionen.

Tillbaka i Sverige genomgick Claes lägre och högre ingenjörsofficerskurserna samt generalstabskursen vid Artilleri- och Ingenjörshögskolan i Marieberg.

Om den något lättsamma klädseln (blandning civil och militär) vid Marieberg skriver Claes i en minnesskrift ”Själv gick jag, mirabile dictu, en lång tid i civila pantalonger, en blå uniformssyrtut och en civil dammig gammal hög hatt”. Om upptåg förtäljs bland annat ”En gång då Calle Gyllensköld och jag superat på Hotel Rydberg, där Skandinaviska Bankens palats nu reser sig, och kommo ut på Gustav Adolfs torg för att begiva oss till samlingsstället Kung Carl, fingo vi se en mängd människor samlade kring Gustav II Adolfs staty. Vid närmare betraktande funno vi att bronskonungen fått en ryttare bakom sig på hästen. Det var E. som med hjälp av några andra Mariebergare lyckats krångla sig upp. Just som vi nalkades kom en ung poliskonstapel, som hojtade och skrek, men strax bakom kom en äldre, som lugnt upplyste den förre, att ”det är ju bara några Mariebergare, de göra intet ont”, varefter vändande sig till den extra ryttaren sade: ”nu tycker jag löjtnanten kan gå ner”, vilket också skedde.

Claes vistades ett år vid Nordenfelts verkstäder i England och där studerade han tillverkning av kulsprutor och snabbskjutande kanoner.

Under 1890-talet tjänstgjorde Claes sex år som lärare vid krigsskolan i Karlberg, med huvudämne krigsbyggnadskonst.

1897 tjänstgjorde Claes under cirka ett år vid den Tsarryska armén, först i St Petersburg och sedan huvuddelen av tiden i Kiev i Ukraina. I Kiev tilldelades han en rysk kalfaktor, och Claes noterar i sina dagboksanteckningar att denna grupp av icke stridande i den ryska armén uppgick till cirka 50 000 personer. Medveten om vad många av officerskårens fester innebar beordrade brigadchefen en kapten att åtfölja Claes vid dessa samt följa honom hem där de som Claes skriver ”knäckte ännu en flaska av den i Ryssland så omtyckta franska champagnen”. Efter tjänstgöringen i Ryssland tilldelades Claes den ryska St Anna orden.

1899 blev Claes fortifikationsbefälhavare i Göteborg och inledde byggandet av Älvsborgs fästning (Oskar II Fort). Efter färdigställandet 1904 var han även kommandant å Älvsborgs fästning samt fortifikationsbefälhavare i tredje arméfördelningen. Under tiden i Göteborg tog Claes initiativ till restaurering av Bohus fästning samt skansarna Kronan och Lejonet i Göteborg. På Skansen Kronan skapade han 1904 en samling vapen, uniformer och annan militär utrustning, som 1908 överlämnades till Göteborgs museum. Samlingarna i Skansen Kronan utgjorde ett militärmuseum under cirka 100 år. Idag är det avvecklat och Skansen Kronan förvaltas av Statens Fastighetsverk. Claes var även engagerad i bevarandearbetet för

Varbergs och Marstrands fästningar. I Göteborg bodde familjen i villa Oskarshöjd, i Floda tre mil norr om Göteborg. Villan hade en trädgård på 11 tunnland.

1907 blev Claes chef för fortifikationens fästningsbyggnadsavdelning. 1909 utnämndes Claes till Överste i armén. Familjen bosatte sig 1909 på frälsesäteriet Örnäs (550 tunnland) vid Kungsängen i Västra Ryds socken i Uppland. Där blev Claes Ordförande i kommunalstämma, kommunalnämnd och fattigvårdsstyrelse.

1910 blev Claes Ordförande för Djurgårdskommissionen och vice ordförande i Föreningen för Norrlands Fasta Försvar. I Stockholm deltog Claes såväl i stadsplaneringsdebatten som försvarsdebatten. Claes var även Ordförande i Traveller´s Club samt Överkastellan i Frimurareorden.

Under hela sitt liv hade Claes ett stort intresse av insekter och främst av den svenska skalbaggsfaunan. 1886 invaldes Claes i Entomologiska föreningen. 1888-1890 genomgick Claes Riksmuseets entomologiska duplettsamlingar av svenska skalbaggar. 1889 utkom hans Entomologisk latinsk-svensk ordbok och efter sju års arbete utkom hans förteckning över Skandinaviska skalbaggar som upptar 4034 arter och boken har blivit ett standardverk inom entomologin. År 1894 blev Claes sekreterare i Entomologiska Föreningen i Stockholm. Claes fortsatte att vara en mycket aktiv skribent i entomologiska skrifter och 1918 blev han vald till hedersledamot av Entomologiska Föreningen och samma år donerade han sin skalbaggsamling till Skogshögskolan. Inkomsterna från hans katalog blev grundplåt till ett årligt entomologiskt stipendium.

Claes var även drivande i arbetet för att minimera skadeinsekters verkningar för jord- och skogsbruk. Detta ledde till en regeringsproposition 1896 om inrättande av en ”entomologisk försöksanstalt på jordbrukets område”, vilken senare blev statens växtskyddsanstalt.

För sina samhällsinsatser tilldelades Claes de svenska ordnarna, Svärdsorden, Vasaorden och Nordstjärneorden. Han blev även en framstående medlem av turkiska Medjidje-orden.

Claes var ledamot av Kungliga Krigsvetenskapsakademien och Kungliga Vetenskaps- och Vitterhetssamhället i Göteborg.

Claes gifte sig 1883 med Maria Reuterskiöld, dotter till Kabinettskammarherre Friherre Carl Leonard Reuterskiöld och Maria Aminoff. De innehade Gimo Bruk i Uppland, där familjen tillbringade långa tider, och Claes blev sedermera även delägare och styrelseordförande för bruket. Så småningom såldes andelarna före bruket som så många andra bruk kom på obestånd omkring 1920.

I slutet av sin levnad kom Claes att engagera sig i många industri- och affärsprojekt som inledningsvis hade en god utveckling men som emellertid snart vändes till kraftig nedgång. Några sådana engagemang som energiutvinning från tång (AB Fucus) kan synas framsynta men var ekonomiska felspekulationer. Familjen förlorade stora summor på dessa engagemang och hustru Maria begärde bodelning under fortsatt äktenskap och det var hennes tillgångar som återstod vid Claes bortgång 1919.